

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Textus sequentiarum cum lucule[n]tissima tam
sententiaru[m] q[uam] vocabuloru[m] interpretatione
scripture autoritatib[us] alioru[m]q[ue] exemplis
creberrimis roborata**

Colonie, 1506

VD16 T 655

locu[n]dare plebs fidelis

urn:nbn:de:hbz:466:1-30585

De Euangelistis

aple dei miserere nri. q̄ dixit q̄re venistis ad me. dicit ei. hermodenes misit nos ad te ut te et philertū vincitū ad eū ducerem. q̄b̄ dixit. i noie dei absoluat vos āgel. reuertētes ad hermodinē eū nō ledēdo ad me vincitū ducat. qd̄ cū fecissent. b̄t̄s Jacobi dixit. tu me ledere voluisti. s̄ ego te ledere nō pmisi. et sic eū ad fidē puertit. postea abiat har p̄t̄fex replet zelo misit seruū suū q̄ mitteret funē in collū apli et pducere eū ad p̄t̄iū herodis q̄ iussit eū decollari. et sic martyrio coronat. s̄ iacob minor p̄m̄ inter aplos missas celebravit et p̄petuā p̄ginitatē p̄seruauit. h̄ cū p̄dicaret de ḡs du p̄cipitar. ē. postea p̄ lōgū t̄ps vidētes iudei q̄ paulū nō possent occidere. q̄ dñs eū romā adire fecit. crudelitātē suā i b̄m̄ iacobū posuerūt. quē lapidib̄ obuerūt. vbi vn̄ ex eis valido ictu cerebrū ei excussit. et tali martyrio migravit ad xpm̄ sepult. ibidē p̄p̄e tēplū. ¶ Pro terminis no. antiſochus d̄r aliq̄s de ātiochia. S̄ rem̄ ponit p̄ roma. q̄ rem̄ frater erat romuli. S̄ ethiops ē nomē terciē declinatōis. et d̄r aliq̄s de ethiopia. et p̄r ec̄ cōis ḡn̄is. S̄ oriens et occidēs frāt̄ p̄es mundi et sunt noia ois ḡn̄is

i. Secundare plebs fidelis cuius pater est in celis recolens

ezechielis prophete preconia.

¶ Hic auctor describit aliā sequentiā q̄ cātat ob reuerentiā et dignitatē sanctorū euāgelistarū. Et diuidit in duas p̄es. In p̄ma horrat p̄m̄ ad leticiā declarādo visionē quā Ezechiel p̄pheta et scr̄us Ioh̄es viderūt. In secūda exponit hāc visionē ad nostrā cognitōem. ponēs in l̄ra euāgelistarū p̄figuratiōes. sc̄da ibi. Forme formāt. di. (fidelis plebs). i. p̄p̄e xp̄iane. (tu iocūdare). i. letare (cur). i. plebis (pater). i. de oipotēs (est). i. exiit (in celis). i. in regno celoz̄ (recolens). i. rememorans (p̄conia). i. p̄phetias (ezechielis p̄phete) supple sic dicte

[Est iohannes testis christi. scribens in apocalypsi. vere vidi. vere scripsi. vera testimonia. Circa thronū maiestatis cum spiritibus beatis quattuor diuersitatis. assant animalia.

(Ioh̄es). i. euāgelista (ē testis). i. testimoniū ph̄lēs (xpi) sc̄r ezechiel (scribēs i apocalypsi). i. in tali li. s̄ ego ioh̄es (vidi p̄e) veraciter (scripsi). i. exarauis et mūdo demonstrauis (p̄e). i. veraciter (p̄a testimonia). i. diuisa mysteria (circa thronū maiestatis). i. circa maiestātē diuinā (cū b̄tis sp̄ritib̄). i. cū angelis et scr̄is (assant). i. p̄ntes stant (quattuor animalia). i. quattuor euāgeliste. s̄ h̄ntes formas (diuersitatis). i. sunt diuersi in figuris.

Formam primū aquilinam et secundum leoninam. sed humanam et bouinam. duo gerunt alia.

(Primū). i. aial. gerit (formā aq̄linā. et sc̄dm̄). i. aial h̄z (leoninā). i. formā (sed). p̄m̄ (duo alia). i. aialia (gerūt). i. h̄nt (hūanā). i. formā (et bouinā). i. formā. ¶ Notādū. hec sn̄ia p̄r sic sumi. p̄p̄e xp̄ian̄ d̄z letari p̄r visionē ezechielis et scr̄i Ioh̄is euāgeliste. p̄cordāt eū in isto q̄ viderunt in

throno maiestatis quatuor animalia quatuor dispositiones et figuras habita. scilicet. aqle. leonis. hominis et bouis. Item nota. scribit Lu. in euangelio. Messis quidem multa et illa verba beati ueniunt euangelistis qui sunt tamquam operarii missi ad colligendum fructum messis. Unde in euangelio. Ego uos elegi ut eam et fructum afferatis. et fructus uos maneat. In quibus beatis euangeliste dupliciter promittuntur. Primo ex potestate predicationis. cum dicitur. messis quidem multa. Secundo promittuntur ex collectione fructus. cum dicitur. operarii uos pauci. de primo dicitur in euangelio. et misit eos ad predicandum. unde Eusebius. Vos estis mei de dñs. unde potestatem predicationis euangeliste promittuntur per exhibitionem testimonij. quia testabantur idoneitate de qua dicitur in actibus apostolorum. Hinc de suscitauit. cuius nos testes sumus. etiam testabatur ueritatem. unde in actibus apostolorum. Nos sumus testes omni quod fecit deus in regione iudeorum in inferno in regione angelorum. O quam fecit dixit et prouit. horum enim testes sumus. Item dicitur in actibus. Et eritis mihi testes in hierusalem. et in omni iudea et samaria et usque ad extremum terre. Secundo promittuntur ex collectione fructuum in dignitate meriti. unde quis apostoli missi sunt ad predicandum. tamen hi quatuor electi sunt ad scribendum euangelia. Item de te. Bre. Electi sunt in christo ante mundi constitutionem ut essent sancti et immaculati in uita. ¶ Pro terminis nota. iocundus est beatus deponentale prime coniugationis. Scilicet apocalypsis est nomen tercie declinationis sui generis. et iter praefigunt reuelatio. et dicitur ab apostolo quod est re. et calypsis uelare. quasi reuelare. Scilicet a quibus leoninus humanus et bouinus sunt nomina denotatiua adiectiua derisoria uata ab his nominibus aquila leo homo et bos.

Forme formant figurarum formas euangelistarum. quorum imber doctrinarum stillat in ecclesia

¶ Hic ponit uisiones iam dictas quatuor ad nostram cognitionem inferens nomina euangelistarum. Et diuidit in duas partes. In prima ponit nomina euangelistarum. In secunda ostendit rationem quare istis figuris figurantur. scilicet ibi. Formae uiri et dicitur. (forme figurarum). scilicet animalium (formarum). scilicet fecerunt (formas). scilicet. figuras euangelistarum (quorum) scilicet euangelistarum (inter doctrinarum). scilicet diuina sapientia (stillat) id est splendet (in ecclesia) id est in populo christiano.

Hi sunt marcus et mattheus. lucas at quem zebedeus pater inquit sit tibi deus dum laxaret rhetia.

(Hi). scilicet euangeliste (sunt). scilicet. nominant (marcus mattheus lucas. at). scilicet. et (quem) scilicet iohannem euangelista. (pater). scilicet. et iohannis (zebedeus) sic dicitur (misit). scilicet. dedit tibi (dum laxaret). scilicet. excederet (rhetia) scilicet ad capturam piscium. ¶ Notandum iste quatuor euangeliste sunt specialiter electi propter hoc ut euangelia prescriberent. quia nullis alijs scriptis haec dignitas collata. et per ordinem uidendum est ex quibus et quomodo sunt electi. unde Lucas fuit tyrius natus ex antiochia. arte medicus. quia ut dicit Hieronymus. Dominus predicare suis predicationibus non adhaesit. sed post passionem christi ad fidem uenit magne perfectionis et optime uirtutis ad deum. ad primum. et ad seipsum. Sicut quod ad suum officium fuit sic quod in figura quadrupedis scilicet bouis describitur. hic Lucas credit fuisse socium Cleophae quibus post resurrectionem christus apparuit tunc ipsis transcurrentibus in emaus. Etiam fuit familiaris beate reginis marie

De Euangelistis.

scilicet quod ipsa est iustificauit de his que sibi prestatantur. scilicet de angelica salutarione et natiuitate christi. ¶ Sed marcus fuit quidam leuiticus sacerdos. huius cum beato Petro presbyterus esset romae. et cum ibi beatus petrus euangelium predicaret rogauit fideles. qui erant romae beatus marcus ut euangelium et beatam memoriam fidelibus prescriberet. Postquam vero marcus missus est a beato petro in alexandriam ubi ordinatus est in episcopum. et ibidem christum dei logos ipse predicauit et multum populum ad fidem christianam peruenit. Cum autem in pascha beatus marcus missus celebraret. peruenit omnes pontifices. et cum fure in ipsius collo missus ipsum per totam ciuitatem traherent quod carnes eius in terram fluebant et sanguine lapides rigabantur. Postea reuersus perierunt ipsum in carcerem et ab angelo confortatus ut firmiter et constanter in fide christi et constantia euangelii permaneret ibidem spiritum emisit et sanctam pacem requirit. Sed beatus Mattheus fuit thesaurarius et prius vocabatur leui. cuius domum Iesus christus saluator totius mundi in grediens secum discubuit. Quod uideres scribae et pharisaei dixerunt ad discipulos christi. quare magister uoster manducat cum publicano isto. Qui percipiens dixit pharisaeis. non est opus medico bene habentibus. sed male habentibus. Quasi diceret. non ueni uocare iustos sed peccatores. quia iusti sponte ueniunt ad uiuendum. sed oportet peccatores trahere. Post hoc Iesus dixit ad eum. et secutus est dominum. ¶ Sed sanctus Iohannes fuit filius zedebei et sobrinus iesu christi. qui i cena supra peccatum domini recubuit. et ibi arcana celestia cognouit. qui frequenter in euangeliiis prescripsit. Qui dum ephe sum predicaret a praefule capite. qui eum ad cultum idolorum percellere conabatur. et cum noller in carcerem missus est. et iussu Domitiani caesaris romam ductus. ubi in dolium feruens olei mittitur. sicut patuit in illa sequentia. Verbum dei. Ite nostra. per ultimum a clausula scilicet ista. Et quod zedebeus. usque ad finem sententiae dei scribitur sanctus Iohannes euangelista

forma uiri dans mattheo. quia scripsit sic de deo sicut descendit ab eo. quem plasmavit hominem

¶ Hic applicat euangeliste suam figuram ostendens eam quae istis figuris figurantur et diuidit in duas partes. In prima facit quod dictum est. In secunda probat proportionem esse rationabilem. scilicet ibi Ecce forma te. di. primo scilicet sacra scriptura (est deus). i. tribuens (mattheo tali euangeliste forma). i. spiritum (uiri). i. hominis scilicet deo (quod scripsit). i. predicauit (sic). i. taliter (de deo). i. de humanitate dei. sic scilicet filius dei (descendit). i. generabat (ab eo) scilicet patri omnipotenti (quod) scilicet hominem (plasmavit). i. fecit (hominem) scilicet esse

Lucas bos est in figura ut premonstratur in scriptura hostiarum tangens iura legis sub velamine.

(Lucas) talis euangelista (est bos). i. iumentum (in figura). i. huius figuram bonis (ut). i. sicut (premonstrat). i. declarat (in scriptura). i. euangelio (tangens). i. declarans (iura). i. consuetudine (hostiarum). i. sacrificiorum (sub velamine). i. sub figura (legis). i. ueteris testamenti

Sed Iohannes ala bina charitatis aquilina forma fertur in diuina puriori lumine.

folium

Cuij.

(S; iōānes). i. euangelista (ferf). i. d; . i. figurat? (aqlina forma). i. sub forma aqlē (z bina ala charitatē). i. duplici via splēdēs. i. actia z p; replatī ua. s; q; vidit (puriori). i. clariori (lumie). i. oculo (i diuina). i. in diuinitate.

Marcus leo per desertum clamās rugit in apertum iter fiat deo certum mundum cor a crimine

(**Mare**) s; euangelista. s; figurat? leo (rugit). i. sonat (clamās). i. p;e dicās (p desertū). i. totū mūdū. vt (certū iter). i. via recta (fiat in aptū) id ē manifestū (deo) s; glorioſo (cor). i. ppositū nostrū. supple sit (mūdū) id est purgatū (a crimine) id est a peccato

Quattuor describunt isti quadriformes actus christi et figurāt vt audisti quisquis suam formulam

(Isti quattuor) s; euāgeliste (describunt) id ē narrāt (quadriformes actus) id ē quadruplices operatōes (christi) id ē filij dei (z figurāt) id ē re p;esentāt (vt) id ē sicut (audisti) s; per priora (quisquis) s; eoz (suā for mam) vel figuram vel faciem

Natus homo declaratur vitulus sacrificatur leo mortē repreda tur. sed ascendit aquila.

(**Hō nat**) i. figura hoīs (declarat). i. expmīt incarnatōem xpī (vitulus sacrificat). i. figuravituli indicat passionē xpī (leo dep; dat) id ē suscitac (mortē) id ē figura leonis rēp;entat nobis resurrectōem xpī. z (aquila as cendit) id ē forma aqlē expmīt ascensionem christi. ¶ **Notandū q; beatus** **Marcus** describit in figura hoīs. q; in suis euāgelijis describit incarnati onē xpī. q; lter deus hō fact? est. igit forma humana est sibi deputata S; beatus **Lucas** depingit in forma bouis. q; ipē describit in suis euāgelijis passionē xpī q; lter xps p nobis tanq; vitulus oblatuſ est Sed **marcus** describit in figura leonis. q; p;dicauit in mūdo clamans p;trapetōres tan q; leo rugies dices **Expurgate** vetus fermetū z abijcite pctā v;ā de cordi bus vestris vt inhabitet vos xps. q; cor mūdū ē dei tēplū. fm dictū apli tēplū dei scīm ē qd estis vos **Itē. ps.** In tēplo sancto suo. tū cor de puro z immaculato S; scītus **Joānes** describit in forma aqlē. q; aqla est auis al tissimī volatus. sic scītus **Joānes** altissime z pfundissime p;scripsit euange lia de oīpotētia z de diuinitate dei. q; dixit. In pncipio erat p;bu z ē. ergo cōuenit sibi dispositio aqlē Tūc resūmit istud sub breuitate dicēs q; **mar theus** in specie hoīs describit humanitatē z incarnatōem iesu xpī **Lucas** describit passionē xpī in specie bouis **Marcus** describit resurrectōem xpī et extremū iudiciū in specie leonis. q; extremū iudiciū ē horribile z tremen dū S; b;trūs **Joānes** describit ppetuitatē diuinitatis in specie aqlē.

¶ **Notandū. beatus** **Marcus** habuit facie hoīs. cui? rō fm **Hiero.** est. q; recte se habuit ad directōem. sic q; docuit quō xps hō nat? ē de pura p;gi ne S; sanct? **Joānes** habuit facie aqlē. q; ordinat? ē ad deū. vñ p oculuz eius intuet arcana celestia Unde d; fm p;bm in naturalib; q; aqla habet

De Euangelistis

ram acutū visum q̄ soles irreuerterabilr aspicit. z in alto volās p̄sces ma-
ris videt. z h̄z rostr̄ valde acutū. Etā exusta a sole in fontē magno ipetu
se p̄icit. z senectutē abijcit. z iō d̄r p̄s. Renouabis sicut aq̄le iuuent̄ tua.
S; Mare? habuit faciē leonis. q̄ caruli leonū trib; dieb; mortui iacent.
et rugitu leonis suscitant̄. vt d̄r p̄s de natur; aialium. z istud bñ puenit
marco. igit̄ zc. S; Lucas h̄z figurā vituli. q̄ rōne ordinar? fuit ad suum
officiū. scripsit em̄ z impleuit h̄ qd̄ ali; euāgeliste dimiserūt. Vñ bos ē aial
morosum h̄ns vngulas diuisas. sic q̄ br̄s lucas morose z discrete minī
steriū sibi traditū adimpleuit. Vñ istas causas p̄formauit qdā metrista di-
cens. Est lucas vitul? leo marc?. aulq; iōānes. Est hō matthe? q̄ttuor
ista de?. Est hō nascēdo vitul? mortē patiēdo. Est leo surgēdo volucriss
q̄ summa petēdo. Itē nota. iter ē nomē tercie declināōnis neutri gñis.
S; q̄driformis ē nomē adiectiū p̄positū a noīe quadrū d̄ri. z forma.
Itē nota. cū d̄r. qdā libri h̄nt quēq; suā formulā. tūc d̄z sic exponi (sua
formula). i. sua dispositio (figurat). i. rep̄ntat (quēq;). i. quēlibet eorū (vt
audisti). i. sicut rōnib; p̄probatū p̄cepisti.

Ecce forma bestialis. quā scriptura p̄phetalis notat. sed materia
lis hec est impositio. Currunt rotis volant alis visus lux ē discreti-
lis. rota sensus litteralis ala contemplatio.

¶ Hic auctor p̄bat has figuras euāgelistarū rōnalr assignatas. z cū hoc
declarat quādā visionē dicēs (Ecce bestialis forma). i. p̄ bestias rep̄senta-
ra (quā) sc̄z formā (p̄phetal̄ scripturā) ezechiel p̄hete (notat). i. exp̄mit.
(h̄z) p̄ tñ (hec ip̄ositio). i. notificatō illoz signoz (est). i. existit (materialis).
¶ Notandū q̄liter scriptura p̄phetarū ē manifestā p̄ figuras q̄ttuor aia-
liū irōnalū. Intellige q̄ iste q̄ttuor figure nō sunt in euāgelistis naturāl-
r vel fm̄ cursu nature eis p̄nere. q̄ si sic tūc eēnt monstra. s; iste figure sunt
eis appropate fm̄ p̄portōnem materie de q̄b; materiis scripserūt euange-
lia. q̄ matthe? scripsit de natiuitate xp̄i. z h̄z figurā hoīs. Lucas de pas-
sione ei;. z h̄z figurā bouis. Mare? de resurrectione xp̄i. z h̄z figurā leo-
nis. Iōānes de ascēsiōne xp̄i. z h̄z figurā aq̄le. Deinde subiūgit aliā visi-
onē dicēs (Currūt) sc̄z euāgeliste (rotis) sc̄z sup̄ rotas in visione ezechiel.
(volāt. alis) sc̄z suis (lux discretalis). i. rei? testamētū vel mystica expō-
sac̄e scripture (ē visus) sc̄z eorū aialū (rota) sc̄z q̄ apparuit (est). i. d̄r (sens-
sus l̄ralis) sac̄e scripture (ala) sc̄z q̄ apparuit (ē p̄tēplatio). i. d̄r vita p̄tem-
platiua. ¶ Notandū circa vltimā p̄tē hui? sn̄ie legi in Ep̄o. q̄ hec q̄ttu-
or aialia habuerūt alas. z dispō eorū erat q̄si rota in medio rote. z vnū qd̄
q̄. ibar an̄ faciē suā z cū ambularet ambulabāt s̄l vt rote. vñ de isto d̄r be-
atus Hiero. in glosa ezechiel. q̄ qd̄libet aialū habuit q̄ttuor facies z q̄-
tuor p̄nas. vt has possum? intelligere oportet nos imaginari aliqd̄ aial
h̄ns caput q̄dratū z in q̄libet superficie oportet nos imaginari vnā figurā ex
p̄te anteriori faciē hoīs. ad dexterā faciē leonis. ad sinistrā faciē bouis. q̄
p̄te posteriori faciē aq̄le. Igit̄ d̄r br̄s Grego. Facies hominis z facies leo-
nis. a dextris ip̄oz. facies p̄o vituli z aq̄le a sinistris ip̄oz. q̄ttuor. licz qd̄si

ter habuit quatuor facies. tñ p excellentiā euāgeliste ē vna facies at tributa sñm exigentiā materie de q̄ scripsit euāgeliiū. 7 sic habet q̄ p̄m/ platio eoz sit eq̄lis. 7 q̄litter eoz his quatuor figuris describit̄

¶ Pro terminis nota. bestialis ē nomē adiectū deriuatū a noīe bestia S3 nor⁹ ta tñ ē nomē adiectū deriuatū a p̄bo nosco. Itē gressus ē nomen q̄rte declinatōis. 7 venit a gradior. Itē l̄ra aliter p̄t exponi sic. scz euange liste vlt̄ ista aīalia (currūt). i. volāt (rotis) i. in rota (7 volāt). i. circulariter mouent̄ (alis). i. p̄ alas (7 ista tota p̄replatio). i. visio manifesta euāgelis taz (ē discretal̄ visus). i. spūalis visio. sic q̄ vnūq̄q̄ videtur vna figura (p̄). p̄ et (est equalis). i. vniformis (gressus). i. p̄gressionis.

Paradisus his rigatur viret floret secundatur his abundat his letatur quattuor fluminibus

¶ Hic auctor oñdit quō scī euāgeliste officiū eis traditū deuote impleu erunt. 7 cū h̄ dirigit peritōem ad xp̄m dicēs (Paradisus) scz celestis vlt̄ fī des xp̄iana (irrigat̄). i. humectat̄ (his) scz euāgelistis (viret). i. crescit (flo ret). i. germinat (fecundat̄). i. fructificat̄ (letat̄). i. gaudet (his quattuor flu minib⁹). i. doctrinis sanctorū euāgelistaz.

Fons est christus hi sunt riuī. fons est altus hi proclui. vt sapo rem fontis viui ministrent fidelibus.

(Christ⁹). i. iesus fili⁹ dei (est fons) scz hōz fluminū (hi) scz euāgeliste (sunt riuī). i. riuuli hui⁹ fontis (fons). i. xp̄s (est alt⁹). i. pfund⁹ incōprehē sibilis. vlt̄ (alt⁹). i. sublimis (hi) scz riuī vlt̄ euāgeliste (sunt p̄clui). i. capa ces (vt) p̄ q̄ (ministrēt). i. tribuāt (fidelib⁹). i. xp̄ianis (saporē). i. cognitio nē (viui fontis). i. dei omnipotentis

Horum riuo debzatis sitis crecat charitatis. vt de fonte veritatis satiemur plenius.

¶ Cōstrue (Horū) scz euāgelistaz (riuū). i. doctrina (debzatis). i. replet⁹ (crescat). i. augeat̄ (sitis). i. appetit⁹ 7 desiderii (charitatis) s̄ diuine (vt) id ē q̄ (satiemur). i. repleamur (pleni⁹). i. pfundi⁹ 7 p̄fectius (de fonte). i. gr̄a (veritatis). i. diuinitatis.

Quorum trahat nos doctrina viciorum de sentina sic perducatur ad diuina ab imo superius.

¶ Cōstrue (Quorū) scz euāgelistaz (doctrina). i. illuminatio (trahat) id est extrahat nos (de sentina) id est macula (viciorū) id ē peccatorū (sic) id est tali modo (perducatur) scz nos christianos (ab imo) id est a p̄senti se sulo (superius ad diuina). i. ad regna celoz. ¶ Notandū mundus cōs paratur paradiso p̄pter quādam similitudinē. quia ex paradiso ortum